

FIAT LUX

*49È PREMI PERE MULET CERDÀ DE
NARRACIÓ CURTA*

Jo els he donat la glòria que tu m'has donat, perquè siguin u com nosaltres som u. Que jo estigui en ells i tu en mi, perquè siguin plenament U. Joan 17:20-23

Sona el despertador. Mentre el novel·lista es decideix a avançar un capítol més a la seva última obra, un nen camina sol en una carretera desèrtica a ple agost. Sona el timbre, i en el mateix instant en què una dona de mitjana edat s'aixeca per veure qui ha trucat, una adolescent s'adona que ha comès un error que li canviaria la vida. Uns metres més enllà, un jove d'uns trenta anys pren la determinació de seguir els seus somnis, i entre els dos, una dona divorciada fuig d'un passat que és present, més que mai, per causa de la mateixa fugida.

És allà. Després de tants anys, és allà. Ara, s'adona que és allà fins i tot quan ella no hi pensava. En anar a treballar, caminant sola per les desertes nits dels carrers d'extraradi, acaronent imaginàriament el fill no-nat. Que en som de titelles, es diu. I sí, avui, és allà. Perquè la presència es un fet summament psíquic. I la seva absència segueix dominant, governant les presències d'ella. Aquella esperança, humana, obstinada, absurda, neuròtica... Real, i propera? De què ell farà el pas, que la vida reunificarà tessitures, que la bloquejant angouxa es dissoldrà en una fortuïta celebració de remembrancha... Mentre ella pensa en tot això, reductible a un nom propi, a uns centenars de quilòmetres més enllà, un vehicle albira un nen que camina sol al marge d'una carretera enmig del no-res. I una adolescent, mare prematura, sent al seu instint maternal que alguna cosa passa amb el seu infrangible vincle.

Gairebé 31, es diu a si mateix. És tard? Qui podria dir-ho. Ja n'està tip de voltar per tantes feines. Té por. Més que por, una indecisió marcada. El pas que està determinat a fer és nou. Fer el que m'agrada i guanyar-hi diners? Sempre, des de les cola a la família, treballar era sinònim de càrrega, obligació, un peatge aparentment ineludible que la vida ens posa al davant i que cal acceptar amb

certa resignació. El pas que ell volia donar trencava amb aquest paradigma. Allò nou lluitant contra allò vull, la història de sempre. Creure en mi, es diu. Com pot ser que el sol fet de proferir interiorment la frase li resulti una experiència tan innovadora?

-Hola- va fer, estranyada

-Hola...! - Va respondre, innocent

-Que t'has equivocat? - va preguntar ella. Era estrany, aquell infant li resultava estranyament familiar.

-No, senyora- Aquesta és la direcció que m'han indicat, li respon un nen d'uns 10 anys, visiblement cansat però alegre i tranquil.

-Que t'ha indicat, qui? Pregunta la dona, encara amb els pantalons del pijama posats.

-Ell- responen el nen, assenyalant en totes direccions. Aleshores la dona es queda expectant, com esperant instruccions d'un ens omnipresent i indeterminat que hagués de fer acte de presència.

-Vinc a felicitar-la – Informa el petit després d'uns minuts en silenci.

Va engegar a caminar. Així, de sobte. Precipitat a l'existència amb una història per explicar. Una història preconcebuda, de segona mà. Però ara existia, i mentre existim, ja ho sabem: cal actuar.

Per decisió voluntària o per simple exigència del guió. A no ser que un fos un fervorós seguidor de De Molinos. I allà estava, sabent que era la calor – Tot i no haver-la experimentat mai abans-. Creuant una inacabable carretera en busca d'un objectiu. Entregar un particular missatge. Un

missatge, que de fet, encara no coneix. Només coneix l'objecte que hi ha d'anar adjunt; el porta a sobre. Però sap que, arribat el moment, Ell li farà saber. Fins ara ha estat així...

"Un moment", es diu. Després d'estar gairebé tota la tarda al llit, angoixa primer, plor desenfrenat després, es permet vagar en els seus pensaments, exhausta com es troba després d'haver-se permès expressar les emocions que estaven atrapades a dins. "Un moment" es repeteix. "Quan va ser?".

Recorda! Res. Rebusca. Desfà el traçat fins a l'aparició de l'esdeveniment. Res. "Amb qui?".

Rememora. "Amb qui??". Ningú.

"Impossible", es diu. Una cosa així no pot sortir del no-res! Indaga en papers, entre revistes velles, als calaixos. Cap indici. I mentre remou la paperera de la seva habitació, una adolescent es troba un llibre que, com els fets que acaba de viure fa pocs dies, sembla aparegut del no-res.

"Ja veurem com soluciono tot aquest embolic", somriure. Mentre a la seva habitació crea i recrea un món ple d'històries. Pensa en el jove de 31 anys, el somni del qual ni ell mateix coneix, però que està a punt d'aventurar-se a materialitzar. Pensa en la dona, "Li posaré Eva, per descomptat", aferrada a un record recentment creat. I en el nen que, sorpresa, ha agafat consciència d'ell mateix el primer, i es pregunta vagament pel seu passat.

Felicitar-me? No és pas el meu aniversari, petit. T'ha enviat la mare a fer algun encàrrec? Potser a qui ha de felicitar és a la veïna de davant... Digam, quin número de bloc t'han dit, els teus pares' -Només tinc pare- Es precipita a respondre ell. Però podria haver set una mare. Tots dos, es dona poques vegades, però podria haver set. Oi pare? Va dir com alçant de veu i parlant a tota la casa. I mentre una dona està a punt de saber que és milionària, una adolescent llegeix unes línies impreses en un llibre que vaticina exactament el mateix.

-És una idea de bojos- es diu.

Però amb un punt de bogeria és com el món avança. Fa la primera transacció. Comença amb modèstia, 300.000 E. Corren les xifres, els bits, els uns i els zeros, veloços per la xarxa. Sols números en pantalles i servidors. Sols números que canvien vides, països, mons sencers. I la xifra abandona una de les moltes comptes corrents d'un magnat de les finances i apareixen en el fons d'una entitat social dedicada a ajudar a les persones amb menys recursos. Respira. Tecleja i, amb mig somriure de nerviosisme, inicia la segona operació.

-Qui soc? Observa les fotos d'infància, amb la família. Primeres vacances a la platja, el viatge amb cotxe al sud de França... Tot al seu lloc, sembla. Tot'

Obra l'estrany llibre que ha trobat sota el llit. No recorda haver-lo vist mai abans. No te títol. El fulleja i llegeix a l'atzar: "Segons alguns seguidors religiosos adscrits a corrents denominats radicals, el món fou creat fa 5.000 anys, i les proves evolutives que suggereixen una antiguitat molt major han estat col·locades per Déu, per a posar a prova la fe dels seus fidels".

Per aquesta mateixa llei, es diu, podríem estar essent creats cada dia amb els records de tota una vida. Encara més, a cada instant. I exclama: "Quina absurditat!" Mentre comprova l'absència d'informació, també a la contraportada. I mentre una adolescent llegeix el llibre més estrany que ha passat mai per les seves mans, un llibre que sembla extret més enllà de les coordenades de l'espai temps del nostre Univers, un jove de 31 anys acaba amb una sèrie de transaccions econòmiques que són, des de el seu punt de vista, el seu passaport definitiu a la llibertat. Clic! Transferència finalitzada. Somriu. I ara, l'última. S'acosta al caixer més pròxim. Extreu, diverses vegades, moltes, 3.000 E en metàl·lic de cadascuna d'elles, i guarda els diners en una maleta de mà. -Ara- es diu a si mateix, a esperar que aparegui. I s'asseu tranquil·lament en un banc, del carrer.

-Jo milionària?- I com que aquella escena surrealista ja dura una mica més del compte, el seu

inconscient orquestrat des d'altres realitats decideix optar pel riure. I esclata en una majúscula riallada. "Jo!?" Treballadora social, milionària!" No sé d'on has sortit, petit, però deixa'm que et digui una cosa: Encara queda molt pel dia dels innocents!

En aquell moment ella pensa quin és el dia dels innocents. Inexplicablement, no ho recorda. Que estrany!

Bé, tant es. Té assumptes per atendre i aquell nen tant curiós li està fent perdre el temps. Va a buscar alguns caramels per aviar-lo amb educació. Quan torna a l'entrada, el nen ha desaparegut. Sols resta, al seu lloc, una maleta de mà, de les típiques de viatge.

Quan el vaig conèixer?- Es pregunta, donant voltes per la casa. En una d'elles, es reflecteix a la finestra. Uns trenta llargs, espessa cabellera negra, ulls d'un verd intents, encara conservant bona part d'una bellesa que en els anys immediatament anteriors va despuntar amb llum pròpia. Quan? Recorda bona part de les cites. Al detall moltes de les seves paraules. AL mil·límetre les proporcions del cos. Però, es queda sobtada, per què li costa tant recordar coses de la seva pròpia vida abans d'ell? Tant l'havia absorbit? El dia que es van conèixer, ell iniciava una novel·la curta, una breu narració...

Torna a pensar, submergit entre papers a l'escriptori. Un fill, una exdona, un bon amic. Una constel·lació de relacions íntimes, i alhora, desconegudes, fictícies. Un poder incalculable, i alhora una fotesa. Una creació que agafa vida pròpia. Tant és si ha passat amb anterioritat. Tant és. Seguirà passant? Probablement. Però ara li està passant a ell, i gràcies als seus familiars i amics, ja no se sent sol. De moment, ell és el cap de la família, el líder en l'amistat. Pot assegurar que seguirà sent així? El son es va apoderant d'ell. Somriu. "Anem a dormir", diu, mentre fa cap a la seva habitació. I el seu somriure es desdibuixa lleugerament. Recorda: Totes les relacions també impliquen responsabilitats...

Astorada, mira l'entrada de la seva vivenda, buida. Es evident que el maletí el portava el nen, però tot i així no se'n refia: al capdavall, i per molt que es tractés d'un nen, no el coneixia de res ni l'havia vist mai abans, malgrat aquella particular familiaritat que va sentir en obrir-li la porta. No l'havia vist mai, oi? Dubta. Espera uns minuts. S'hi està una hora sencera. Bocabadada, sense fer res. Mira circumspecte a dreta i esquerra, com si estés a punt de robar quelcom. Agafa el maletí i tanca la porta. El sacseja lleugerament, amb prudència. No sembla contenir res pesat. L'explota. Té una obertura simple, sense número de seguretat. Sospira. L'obra.

I el que veu sap a l'instant que li canviarà la vida.

-I ara què faig, papa? Diu un nen d'uns 10 anys, quiet al mig d'un carrer Major en hora punta. La seva confiança és total. Sap que tot allò que necessiti li serà donat immediatament. Ni tan sols pensa en la necessitat de menjar. És, encara, pura innocència. De sobte, sent l'impuls i somriu.

-La mama! Una Mare, és clar!

I deixa que la intuïció el guii a través dels carrers cap a la casa d'una adolescent que està llegint un singular llibre trobat inesperadament a la seva habitació.

-Potser va sent hora d'acabar amb tot això- diu en veu alta, prop del seu vell amic, l'escriptori. I de cop, mentalment, els projecta. Es giren, un a un, cap a ell. Un és feliç, ha complert el somni que la vida (Sí, per què no?) tenia assignat per ell. La dona de cabellera negra i ulls verds el mira, carregada de menyspreu. La que acaba de rebre el maletí, amb perplexitat. El nen el mira despreocupat, i com a l'expectativa, amb il·lusió. Però l'adolescent el mira amb odi, i a més de mirar-lo, esclata, indignada:

"Qui t'has cregut que ets?" I exigeix continuïtat.

Ell, perplex, recorda el gènesi bíblic. El poder entregat a Adam. El lliure albir...

El lliure albir, o lliure arbitri. Existeix? En tant que éssers vius, tenen dret a exercir la seva llibertat-
I qui discutiria que són éssers vius? Aquest pensament el va estremir. Que no existissin en les mateixes condicions que les persones amb qui ell interactuava en el seu dia a dia no els feia menys vius. Però la seva llibertat era, òbviament, limitada. Ho era? Sense la seva intervenció les seves vides restaven inactives (Hi restaven?).

Aleshores va prendre una decisió: Acceptant que, efectivament, hi havia la possibilitat que tinguessin vida pròpia i lliure arbitri, parlaria amb ells d'igual a igual, el creador es revelaria a les criatures, hi parlaria de tu a tu, com Déu en els temps de Moisès. I així, el destí el teixirien conjuntament, en una col·laboració delirant. I mentre hi pensava constataba que cada dia se sentia més acompanyat, gràcies a la seva singular comitiva...

Et penses que ets tu, qui em fa parlar? — exclama ella, airada, hostil i confrontativa. Des del mateix moment en què el nado surt del ventre de la mare és un ésser cognitivament propi, autònom, amb voluntat, per embrionària que aquesta sigui. Potser encara resta fortament influenciat pel seu entorn, però ja té una capacitat de decidir que comença a utilitzar i a desenvolupar-se- Això és el que passa ara. I no creguis que no podem pensar al marge de les teves erràtiques i capritxoses decisions! — I tant que ho crec — respon amb tranquil·litat. Però la seva actitud ha canviat. Hi ha un deix d'amor paternal cap a aquella adolescent revolucionada...

Marxa. Ja no li ve gens de gust veure tota la família discutint. Per què s'aferren tant? Si tota vida sempre depèn d'altres vides d'una manera o d'una altra... No l'entén: Per que no es dediquen a viure i a estimar el màxim mentre existeix? I senzillament marxa, sense donar voltes a si la decisió de marxar l'esta prenent ell o alguna força externa, escriptor, creador o univers, l'esta prenent per ell. I arrenca a córrer per uns carrers que es transformen ràpidament en camps a mesura que va avançant. Fa sol, un sol de maig, i els camps exhibeixen una verdor esplèndida. I aleshores el veu: Un nen de la seva edat, que el mira. I mirant-lo, creu reconèixer qui és.

Hola Amic — el saluda, efusiu.

Com et dius? — Li pregunta quan arriba a la seva alçada

Guillem, i tu? —

Com tu vulguis. Em pots dir Ferran —

Hola, Ferran —

I en aquell moment, el recentment batejat Ferran, un nen de 10 anys d'allò més intuïtiu, percep una cosa; aquell nen està molt sol. Pot percebre gairebé físicament com, tot i la seva edat, ja té una armadura psíquica sòlida com la d'un adult. Tot i que ell també és un nen, posseeix una espècie de saviesa atemporal per llegir l'energia de les persones. I qui li ha atorgat aquest do sinó algú extraordinàriament proper al nen que té ara a davant?

I sent. Sent com aquell nen viu desemparat i amb la certesa que només pot comptar amb si mateix. També adverteix un deix de pronunciat orgull en ell.

Tu ets el Pare, oi? — pregunta en Ferran

Si i no — respon en Guillem. Soc una versió d'ell que encara no es pare de res. Bé, d'alguna creació de poc valor a la classe de plàstica, on tinc una professora malalta mental, la Marga Musach, i d'alguna trapelleria també. Però no em puc adjudicar la paternitat de res més. En Ferran torna a detectar la mateixa tristesa profunda, desesperança tàcita, en ell, mentre l'escolta.

Doncs seràs pare, un pare molt singular, però molt estimat! — exclama en Ferran, transmetent-li una part ínfima, insignificant, d'entusiasme, el poc que la petita escletxa a l'armadura permet entrar.

Queda astorat. No entén gran cosa del que va viure. Viure? I si només ho va somiar?

Semblava real, i al mateix temps hi havia alguna cosa onírica, en aquella particular reunió. — Sí, ho devia somiar —, s'autoconvenç. En aquell somni, ell, un jove de 32 anys que acabava d'atrevir-se a complir el seu somni, emular al seu heroi Robin Hood en plena modernitat, no era un jove. No era ni una persona, en certa manera. I tots els que l'envoltaven, tampoc. Eren simplement creacions literàries a la ment d'un solitari escriptor. I existien només en aquesta mesura.

Deuen ser els nervis, que me la juguen. És normal, després del que acabo de fer — es justifica.

I per què l'hauria de creure? — Diu una dona divorciada tocada pel desengany, instal·lada en el cinisme. Això no te ni cap ni preus. Que potser no estic aquí, en aquesta cuina, bevent un te, al marge de qualsevol voluntat aliena? Però qui es pensa que és aquest dement, Déu? No en va tenir prou en deixar-me, semblar ser. Bah, no hi pensis, Eva, deixa-ho estar. Només en tornar-lo a veure se li va accelerar el cor, reconeix. I va mirar al terra avergonyida de, malgrat totes les resistències, haver d'acceptar que el continuava estimant.

Bé, ara soc rica. Que m'importa a mi somnis o realitats que no tenen ni cap ni peus? — Diu una dona de mitjana edat, encara en pijama. Realment, l'estranya descoberta d'aquell nen i la possessió del maletí ple de diners li resulta més increïble que l'estrany somni on parlava amb un escriptor qui, suposadament, afirmava haver-los engendrat a tots. Recompta els diners. Un milió i escaig d'euros. Observa els documents adjunts. La titularitat és al seu nom. Tot està legalitzat. Què faré, amb tants diners? Deixa volar la imaginació: una casa, rústica. Però malgrat la temptadora fantasia, recorda el somni, i la trobada li genera certa inquietud.

Continua el llibre. No té pressa, gens ni mica i alhora, està plena d'avidesa, que li cou a dins per saber més i saber-ho immediatament.

"Tu ets jo", llegeix. "Tu ets la viva manifestació de tot allò que vaig viure i sentir quan era adolescent. Tu ets la meua voluntat de tenir descendència, la meua indignació cap a tot tipus d'autoritarisme, i la meua devoció cap a la llibertat. Tu ets estimada i necessària" I aquestes últimes línies toquen alguna fibra en ella, i bona part de la ràbia troca en tristor. Unes llàgrimes comencen a córrer galtes avall.

Projectar-se l'enfora o projectar-se en un llibre que, en resum, també es part de l'enfora. Recorda a Carl Jung, "La gent està disposada a fer qualsevol cosa, no importa fins a quin punt sigui absurda, per tal d'evitar enfrontar-se a la pròpia anima". I bé, per què no? "La realitat és la imaginació, i la imaginació pot crear mil mons com aquest en un instant" deia el poeta sufí Yalal Aldin Rumi. Quina diferència hi ha entre experimentar alguna cosa en el món extern i imaginar-la vívidament i sentir-la

com a veritable?

La ciència afirma que el cervell reacciona igual en ambdós casos. Aleshores, per què no?

Crear a dins primer per viure-ho gairebé simultàniament. I potser, gràcies a això, crear-ho després externament.

!Seguiré amb la meua vida — Diu la dona divorciada, raonant el disbarat que constitueix tot plegat. Suposant que aquesta bajanada surrealista fos certa, quina diferència hi hauria? Que potser no som tots plegats escrits, narrats per una mà invisible anomenada vida, Déu o la misteriosa energia que emana del nostre inconscient col·lectiu? Però, raona, sembla que en aquesta bogeria carent del més mínim significat, encara he estat de sort. Se suposa que conec al meu hipotètic creador. Que m'ha creat com la seva exparella, ni més ni menys. Quina ment tan pertorbada! Però, al capdavant, això deriva en dos regals: El primer, la supressió de tota responsabilitat davant l'exercici d'actes èticament qüestionables. El segon, la possibilitat de demanar – Hauria de dir col·laborar, ja que, estranya paradoxa, tot desig que vulgui demanar-li d'acomplir-se ha sorgit d'ell i per ell ha estat concebut- col·laborar, doncs, en que la consecució d'aquests desitjos sigui fàcil, plàcida i immediata. Però la seva efímera satisfacció, dibuixada en un triomfal somriure, s'esvaeix ràpidament quan apareix a la seva ment una frase, en anglès: "It's not easy, but I don't want easy. Easy doesn't make you grow, easy doesn't make you think".

Fa anys, va llegir un llibre que va emocionar-lo profundament, i que en els anys successius va regalar-ne forces còpies. S'anomenava "Conversaciones con Dios", i era un diàleg entre l'autor, un tal N.D Walsch i el mateix Déu. En recorda diverses frases, i fins i tot alguns paràgrafs sencers. En un tram del llibre, Déu deia a l'autor que despertar definitivament no era la opció immediata, sinó que "Tots dos ens interessa seguir amb el joc", mantenir l'il·lusori joc de la creació en marxa. Per a fer-ho, cal seguir jugant al joc de la polaritat, fer veure que la separació és real... Així, us pregunto,

estimats personatges, que fem. Seguim jugant?

Segons Freud, del qual té un records diluïts de lectures de joventut no massa profundes, tots tenim dues tendències bàsiques, polars, a dins: Eros, l'impuls de vida i Tànatós, l'impuls cap a la mort. Conviuen en nosaltres, i cada ínfima decisió que prenem ens col·loca a un dels dos bàndols, per dir-ho així. Suposo que a nivell impersonal, reflexiona, són neutres, i més enllà de la seva neutralitat, forçosa i necessàriament complementaris. Com deia un budista de la família tibetana dels Rimpoche "El descobriment, encara revolucionari avui, és que la vida i la mort estan a la ment, i a cap altre lloc".

—Això soc? Res? — Diu una adolescent, després d'avançar en les pàgines d'un estrany llibre. — Respon-me!

I què creus que soc jo? Creus que som gaire diferents? També a mi, alguna mena d'energia invisible, un misteri, crea i teixeix les històries que considero meves, sovint, al marge de la meua voluntat. Tal vegada sigui el nostre propi inconscient, el que en secret dirigeixi el timó dels esdeveniments que vivim. Per tant, no observis jerarquia, joveneta, entre tu i jo, ans considera que és el mateix inconscient qui ens projecta a tots dos en aquesta miríada de somnis i miralls...

Somnis, aquesta és la nostra substància. Reveladors, alguns. La dependència. La interdependència. L'aferrament. El gran aferrament que tots sentim, tot i no voler-ho reconèixer. Insistia, i insisteixo: Poca diferència hi ha entre uns i altres, a nivell de dependència. Presons, al capdavant. Materials o mentals. O només mentals? Responsabilitat: Una quimera? Qui és responsable i de què? Operem guiats per forces que ni coneixem. Responsables, de què? Estimades creacions literario-familiars, el més sense i òptim és, que tant vosaltres com jo, ho deixem anar tot. Deixar-ho anar tot...

I si Déu s'agafés un descans de la creació? Recorda un dels mites creacionistes orientals per

excel·lència: aquell que narra la dansa de shiva, un dels déus del trimurti, la trinitat hindú, i que la seva dansa constitueix i es manifesta com la mateixa creació. Cada cosa creada és un pas de la seva dansa, i si el deu deixes de ballar, la transitòria creació deixaria d'existir a l'instant. Quina concepció tan sòlida i permanent tenim dels esdeveniments! Quan aquests amb prou feines deixen mísica estela de record de la seva existència quan tot just acabem de percebre el seu naixement!

Saps que he pensat? Es diu un escriptor que cada vegada se sent més identificat amb el seu rol de personatge literari, més que amb el seu jo habitual. Que us deixaré lliures. Diu a una adolescent que l'escolta, desconfiada. Tots partíem del supòsit no qüestionat que només existíem en la mesura en què jo us escrivia. I si no és així? Ara que sou creats, teniu voluntat, i lliure albir. I si provo de deixar-vos fer? Permetre-us existir pel vostre compte? Necessito el vostre atreviment i de la vostra audàcia. I d'aquí un temps, si heu après a existir sense mi... Ens tornarem a trobar.